

نگاهی به اشعار دری

خوشحال خان خٲٲک

تألیف:

اکادمیسین پوهاند داکتر جاوید

نگاهی به اشعار دری

خوشحال خان خټک

مؤلف: اکادمیسین پوهاند داکتر جاوید

چاپ دوم: بهار ۱۳۹۰ هجری شمسی، کابل

تیراژ: یک هزار نسخه

ناشر: انتشارات امیری

جوی شیر، بازار کتاب فروشی، کابل - افغانستان

شماره‌های تماس: 0093774962254/ 0093700290114

واژه نگاری و برگ آرابی: محمد ظریف بشارت

حق چاپ محفوظ است

د مهربان خدای په نامه

له کلونو راهیسي هڅه کوم چې د گران افغانستان د ادبیاتو دمخکښې څېرې، خپل پلار، خدای بڅښلي اکاډمیسین پوهاند ډاکټر عبدالاحمدجاوید، لیکلي آثار راغونډ او خپاره کړم.

دا دی "نگاهی به اشعار دري خوشحال خان خټک"، د پوهاند ډاکټر جاوید اثر، چې لمری ځل په ۱۳۶۴ لمریز کال کې د افغانستان د علومو د اکاډمۍ له خوا چاپ شوی و په نوي صحافت تاسو ته ډالی کوم.

دغه اثر د ښاغلیو ډاکټر سید مخدوم رهین، د اطلاعاتو فرهنگ وزیر، او جلال نوراني، د دغه وزارت سلاکار، په لارښوونې او همکارۍ بیاخپور شو.

هیله لرم چې راتلونکي کښې به دخدای بڅښلي ډاکټر جاوید نور آثار هم د ادب مینه والو ته ډالی کړم.

په مینه او درنښت

ډاکټر اخشید جاوید

کابل، د ۱۳۹۰ کال د وری میاشت

پیشگفتار

روهی و عشق مهرخان، دردو بلای عاشقی

لذت درد یافته یاد دوا نمی‌کند

خوشحال خان (روهی)

چند دهه قبل روان‌شاد پوهاند دکتور عبدالاحمد جاوید یک رساله دلچسپ تحقیقی زیر عنوان «نگاهی به اشعار دری خوشحال خان ختک» به چاپ رسانید. این رساله در آن روزگار بسیار مورد توجه قرار گرفت، زیرا بسیاری از هموطنان دری زبان ما آگاهی نداشتند که «خوشحال خان ختک» این مرد قلم و شمشیر که در ادبیات پشتو از سرشناس‌ترین چهره‌های ادبی به شمار می‌رود، به زبان دری هم علاقه داشته و حتی اشعار زیبایی به زبان دری نیز دارد.

ناگفته نگذارم که هم رحمان بابا و هم خوشحال خان ختک در اشعار خود کلمات دری؛ مانند: دیدن، شنیدن و ده‌ها کلمه دیگر را به‌کار برده‌اند. به کار گرفتن کلمه‌های دری در اشعار این دو شاعر عالی‌قدر زبان پشتو صرفاً به خاطر مجبوریت‌های کلامی یعنی وزن و قافیه و ردیف نبوده، بلکه خواسته‌اند زیبایی کلام خود را نیز بیشتر گردانند. گذشته از آن استعمال کلمات دری در اشعار آنان نشان‌دهنده علاقه و محبت این بزرگان به زبان دری نیز می‌باشد.

شاعران بسیاری همچنان در سرودن اشعار به اصطلاح «شیر و شکر» نیز طبع آزمایی کرده اند. این اشعار شیر و شکر لذت بخش اند.

به این شعر زیبای خوشحال خان ختک توجه نمایید:

راشه برچشم نشین ای شاه خوبان چُگل
لمعه خورشید را برچشم باشد جای، تل

تا ویل: قند و نبات و شهد، یکجا دیده ای؟
آری آری، آن دهان و آن لبان و آن ویل

سردهم تا هرچه فرمایی، ترا فرمان رواست
از تو حکم ای پادشاه مهوشان، از ما منل

ویا:

ای دلبر لاهوری باالله که به رخ حوری
غم‌های تو بر جانم چون ابر اسد اوری

خوشحال‌خان که در اشعار دری خود بیشتر «روهی» تخلص می-
کرد، واقعاً اشعار زیبایی به زبان دری دارد.

شادروان پوهاند جاوید در این رساله تحقیقی نشان داده است که خوشحال خان دیوان شعرای کلاسیک دری، مولانا، حافظ، سعدی، جامی، انوری، عطار و دیگران را با علاقه‌مندی و دقت می‌خوانده و از اکثر ایشان تأثیر پذیرفته است.

نسخه‌های چاپ اول کتاب مرحوم جاوید سالها قبل نایاب شده در دسترس نسل امروز قرار نداشت. خوشحالم که فرزند برومند استاد، آقای «دکتور اخشید جاوید» همت ورزید و چاپ دوم آنرا سامان داد که اینک در دسترس شما قرار دارد.

از مؤسسه نشراتی امیری بخصوص آقای وسیم امیری هم باید تشکر نمایم که چاپ دوم این کتاب را بسیار نفیس‌تر و زیباتر از چاپ اول به علاقه‌مندان خوشحال خان ختک و مرحوم پوهاند جاوید عرضه می‌نماید.

دکتور سید مخدوم رهین
وزیر اطلاعات و فرهنگ ج. ا. ا

درین دفتر:

پیشگفتار

ت

1

نگاهی به اشعار دری خوشحال خان خٲٲک

51

مختصات معنوی شعر خوشحال